

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за друго тромесечје 2013. године

Септембар 2013. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања	6
1.1. Учесници на тржишту	6
Друштва за осигурање	6
Остали учесници на тржишту	7
1.2. Структура портфеља осигурања	7
1.3. Билансна сума и билансна структура	9
Билансна сума	9
Структура активе	9
Структура пасиве	10
2. Показатељи пословања	11
2.1. Солвентност	11
2.2. Квалитет имовине	11
2.3. Покривеност техничких резерви	11
2.4. Ликвидност	12
3. Аутоодговорност	12
4. Закључак	13

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T2	друго тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 6.

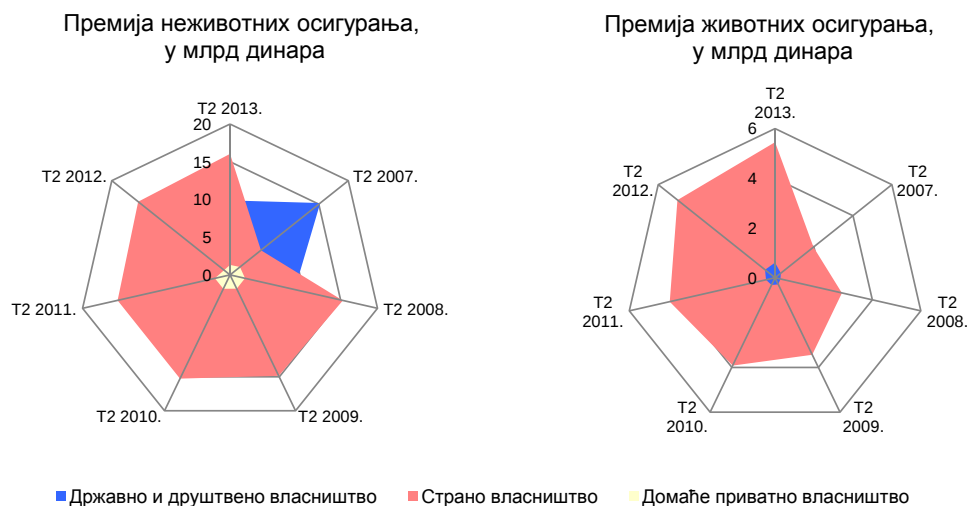
1. Тржиште осигурања

1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

На крају Т2 2013. године у Србији је пословало 28 друштава за осигурање, што је непромењен број у односу на исти период претходне године. Искључиво пословима осигурања бавила су се 24 друштва, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се њих седам, искључиво неживотним осигурањем 11 друштава, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 28 друштава за осигурање 21 је у већинском страном власништву, а седам у домаћем власништву.

Извор: Народна банка Србије.

Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци (13 од 2005. године), друштва за осигурање у страном власништву бележе преовлађујуће учешће на крају Т2 у премији животних осигурања са 89,9%, премији неживотних осигурања са 57,2%, укупној имовини са 67,5%, као и у броју запослених са 66,4%.

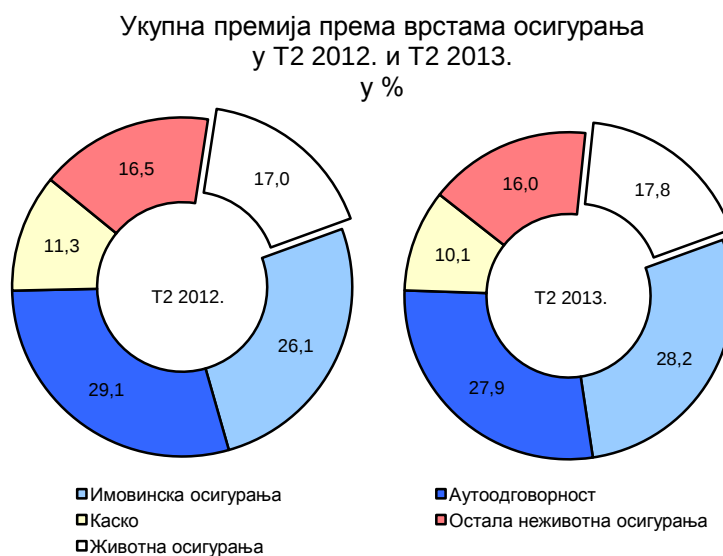
Остали учесници на тржишту

Поред друштава за осигурање, на тржишту послују и: 19 банака које су добиле сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 87 правних лица (друштава за посредовање у осигурању и друштава за заступање у осигурању), 105 заступника у осигурању (физичких лица – предузетника), док је овлашћење за обављање послова заступања у осигурању, односно овлашћење за обављање послова посредовања у осигурању добило 14.314 физичких лица¹.

1.2. Структура портфела осигурања

Укупна премија је у Т2 износила 34,1 млрд динара (298 млн евра или 390 млн USD)², што представља пораст од 4,9% у односу на исти период претходне године.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 82,2%, а учешће животних осигурања 17,8%. Пораст учешћа животних осигурања са 17,0% у истом периоду претходне године резултат је пораста тих осигурања од 9,7%.

Извор: Народна банка Србије.

¹ Стање на дан 19. августа 2013.

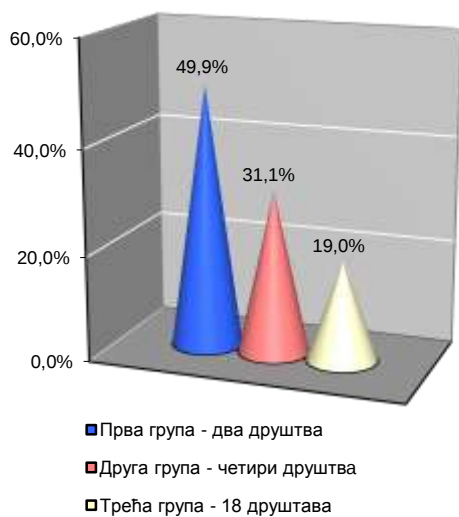
² Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2013.

Структура премије је у Т2 благо промењена у поређењу са структуром у истом периоду 2012. године, с обзиром на то да осигурање имовине од пожара и других опасности и остала осигурања имовине – имовинска осигурања бележе највеће учешће у укупној премији са 28,2%, затим следе осигурање од одговорности због употребе моторних возила са 27,9%, животна осигурања са 17,8% и осигурање моторних возила – каско са 10,1%.

Премија неживотних осигурања је у Т2 порасла за 3,9% у односу на исти период 2012. Премија имовинских осигурања остварила је раст од 13,1%, осигурања од одговорности због употребе моторних возила раст од 0,6%, док је премија осигурања моторних возила – каско поново забележила пад од 6,0%.

У аналитичке сврхе извршено је груписање друштава за осигурање према

Учешће у укупној премији по *peer* групама, Т2 2013.

Извор: Народна банка Србије

учешћу у укупној премији у три групе, и то тако да прву групу чине два друштва с преко 15% у укупној премији, другу четири друштва са учешћем мањим од 15% и трећу 18 друштава с мање од 3%. У односу на исти период претходне године, дошло је до промене процентуалног учешћа по групама, пре свега због промене броја друштава у другој и трећој *peer* групи, с обзиром на то да је другу *peer* групу чинило шест друштава која су покривала укупно 38,2% тржишта, а трећу 16 друштава са 11,4% учешћа. Број друштава у првој групи, која је бележила 50,4% учешћа у укупној премији у Т2 2012, остао је непромењен.

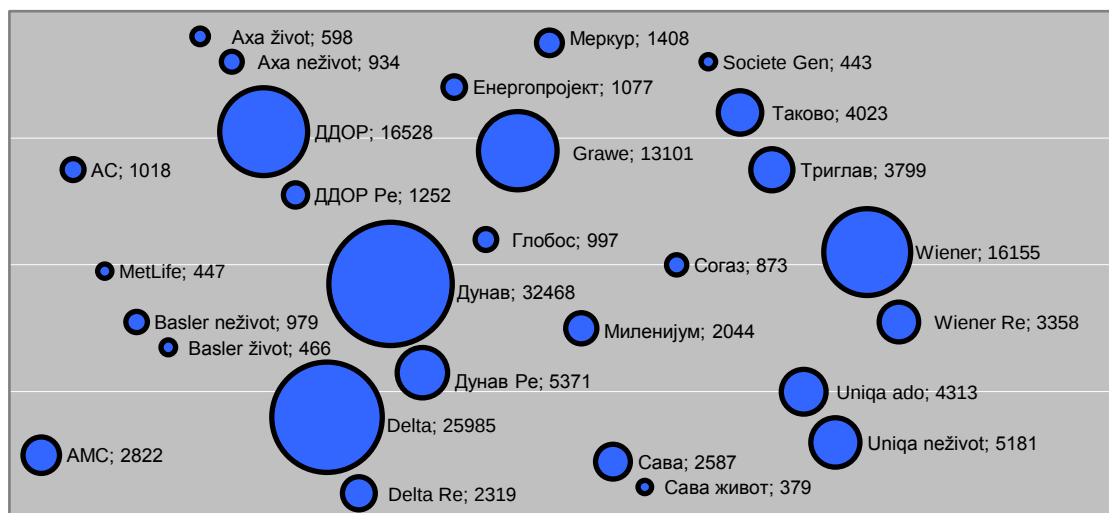
Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају билансних сума свих друштава за осигурање, умерена је и на крају Т2 је износила 1.135.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је на крају Т2 на 150,9 млрд динара (1.322 млн евра или 1.727 млн USD)³, и то за 7,1% у односу на крај Т2 претходне године.

Билансне суме друштава за осигурање на крају Т2 2013.
у млн динара

Извор: Народна банка Србије.

Структура активе

У структури активе друштава за осигурање на крају Т2, 53,4% односило се на сталну имовину (од чега 38,0% на дугорочне финансијске пласмане и 14,2% на некретнине), а 46,6% на обртну имовину (од чега на краткорочне финансијске пласмане 17,8% и на потраживања 14,1%).

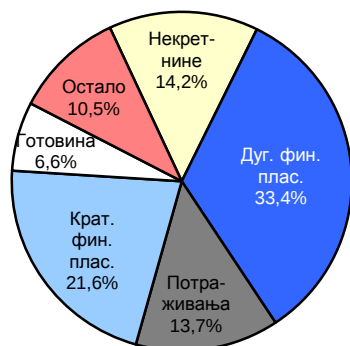
У поређењу с крајем Т2 претходне године, када је учешће сталне имовине износило 49,0% (од чега дугорочни финансијски пласмани 33,4% и некретнине 14,2%), а обртне имовине 51,0% (од чега краткорочни финансијски пласмани 21,6%, а потраживања по премијама 13,7%), може се закључити да се структура активе донекле променила.

С једне стране, дугорочни финансијски пласмани, као категорија с претежним учешћем у активи, на крају Т2 2013. остварили су солидан раст по стопи од 21,9% у односу на Т2 2012, док су, с друге стране, краткорочни

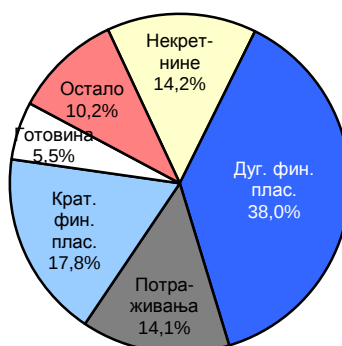
³ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2013.

финансијски пласмани забележили како номинални пад, тако и пад учешћа у активи.

Структура aktive
на крају T2 2012.

Структура active
на крају T2 2013.

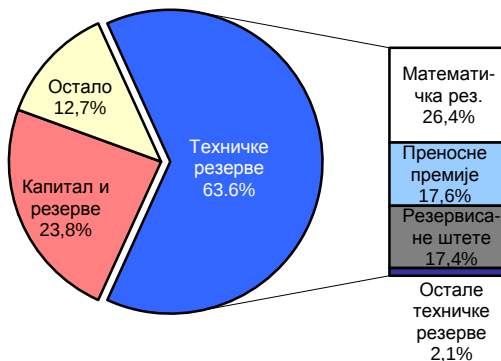
Извор: Народна банка Србије.

Структура пасиве

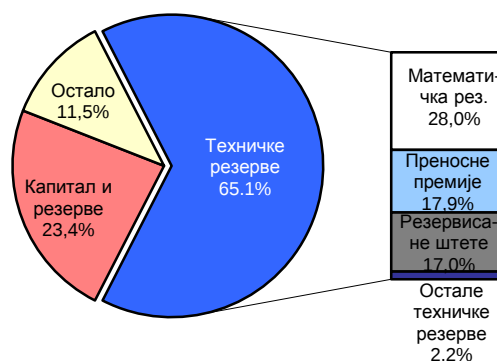
У структури пасиве на крају T2, техничке резерве исказују учешће од 65,1%, а капитал и резерве од 23,4%.

Капитал у износу од 35,3 млрд динара бележи раст у односу на крај T2 претходне године по стопи од 7,2%, а техничке резерве у износу од 98,1 млрд динара раст од 11,3%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва, са стопом раста од 15,2%.

Структура пасиве
на крају T2 2012.

Структура пасиве
на крају T2 2013.

Извор: Народна банка Србије.

2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе, као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности је на крају Т2 износила 16,6 млрд динара, а гарантна резерва 29,8 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности износио је 183,7%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 184,3%.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* на крају Т2 је износило 36,6%, што представља пораст у односу на крај 2012, када је износило 35,0%.

Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања* наведено учешће је на задовољавајућем нивоу, уз забележено смањење са 4,3% на крају 2012. на 4,1% на крају Т2 2013. На промену вредности овог показатеља у овим друштвима утицао је благ пад наведених облика активе.

2.3. Покривеност техничких резерви

Поред адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да средства улаже зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рочности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а с циљем обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, након потпуне покривености техничких резерви на крају 2012. године, на крају Т2 уочава се њихова непотпуна покривеност. Према подацима које су доставила

друштва за осигурање, покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive на крају Т2 је износила 93,7% (100,2% на крају 2012).

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима aktive на крају Т2 је износила 100,4% (100,9% на крају 2012).

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања, техничке резерве *неживотних осигурања* у Т2 највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 30,9%, депоновањем код банака са 19,7%, готовином са 12,3%, инвестиционим некретнинама са 10,4% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 8,0%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са 86,2%, а затим следи депоновање код банака са 8,5%.

2.4. Ликвидност

Да би друштво било у стању да одговори обавезама, оно мора да води рачуна како о усклађености средстава и обавеза по рочности, тако и о утрживости и квалитету својих средстава. С обзиром на то да су висина и тренутак настанка појединачних штета неизвесни, друштво мора пажљиво да планира структуру својих средстава, пре свега за измирење обавеза по штетама, а онда и осталих обавеза.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза је на крају Т2 2013. износио 96,3%, а на крају 2012. године 103,4%. Кретање овог показатеља резултат је бржег раста краткорочних обавеза од раста обртне имовине.

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* показатељ усклађености краткорочних средстава (обртна имовина умањена за залихе) и краткорочних обавеза на крају Т2 је износио 318,0%, а на крају 2012. године 343,9%.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима на крају Т2 2013. бавило се 12 друштава за осигурање.

Након пораста премије осигурања од аутоодговорности у 2012. и благог пада у Т1 2013, у Т2 је забележен скроман раст од 0,6% у односу на исти период претходне године.

Концентрација портфеља у овом сегменту је благо смањена, будући да су у Т2 три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривала 59,7% тржишта, а у истом периоду претходне године 61,3% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља Т2 2013. и истог периода 2012. може се закључити да се задржава позитиван, али успорен тренд стања и развоја на тржишту осигурања. Издајају се следеће промене у Т2 2013:

- остварен је пораст билансне суме сектора осигурања за 7,1% и она износи 150,9 млрд динара;
- остварено је повећање капитала од 7,2% и он износи 35,3 млрд динара;
- остварено је повећање техничких резерви од 11,3% и њихова потпуна покривеност у животним осигурањима, уз непотпуну покривеност у неживотним осигурањима;
- остварено је повећање укупне премије од 4,9% и она износи 34,1 млрд динара;
- учешће неживотних осигурања од 82,2% у укупној премији и даље је доминантно. Премија неживотних осигурања је порасла 3,9%, при чему је осигурање моторних возила – каско забележило пад од 6,0%;
- животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 17,0% на 17,8%;
- концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом јесте умерена;
- број друштава за осигурање је остао исти у односу на Т2 2012. године и износи 28, уз повећање броја запослених на 11.604, по стопи од 0,4%.

Кључне области којима би друштва требало да се баве посебно у садашњем тренутку су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима и едукација потенцијалних осигураника. На тај начин ће се допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система и др.

Посебно треба истаћи важност доследног поштовања прописа из области обавезног осигурања у саобраћају, нарочито у погледу ажурности у исплати штета, трошкова спровођења осигурања и примени бонус-малус система.

Такође, ту су и едукација и припрема за примену новог методолошког оквира за управљање ризицима, *Solvency II*. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигуравача. Управо то је и суштина директиве *Solvency II*, према којој се од осигуравача захтева сагледавање и побројавање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи сложеније захтеве солвентности ради обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена. Примена захтева директиве, према Нацрту новог закона о осигурању у Србији, планирана је након уласка Србије у Европску унију.